

ИНСТИТУТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ БАН

Стратегия за развитие на човешките ресурси, насочена към изследователите и включваща Европейската харта за изследователи и Етичния кодекс за назначаване на изследователи (проект)

I. Етични и професионални аспекти

1. Свобода на изследване			
<p>Изследователите трябва да съсредоточат изследователската си дейност върху благо на човечеството и разширяването на границите на научното познание, като се ползват със свобода на мисълта и изразяването, както и със свободата да откриват методи за разрешаване на проблемите съгласно установените етични принципи и практики.</p> <p>Все пак изследователите трябва да приемат ограниченията на тази свобода, които могат да възникнат в резултат на конкретните обстоятелства при изследователската дейност (вкл. надзор, ръководство, управление), или оперативни ограничения, например по причини, свързани с бюджета и инфраструктурата, особено в промишлената сфера – със защитата на интелектуалната собственост. Все пак тези ограничения не трябва да нарушават общоприетите етични принципи и практики, които изследователите трябва да спазват.</p>			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Законът за насърчаване на научните изследвания (ЗНИИ) урежда основните принципи и механизми за провеждане на държавната политика за насърчаване на научните изследвания в Република България като национален приоритет, който има стратегическо значение за развитието на страната, като научноизследователската дейност се основава на принципите на етичност, прозрачност, публичност, достъпност и приложимост.</p> <p>При условията и по реда на ЗНИИ и в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания се насърчава научноизследователската дейност с доказана значимост и международно признание, която включва научни изследвания, свързани с:</p>	<p>Съгласно Устава на Българската академия на науките (УБАН), БАН определя приоритетите на изследователската си дейност, организира и извършва фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие с националните интереси и приоритети, световните тенденции и съдейства за използването на получените резултати. В съответствие с нормативно определените му правомощия, Общото събрание на БАН определя научната политика (стратегия, приоритети и основни направления на научната дейност) и приема концепции за международната дейност на БАН.</p> <p><i>На ниво БАН</i>, V-то Общо събрание на БАН, на заседание, проведено на 22 юни 2009 г., прие</p>	<p>Уредената чрез националните и институционалните регулации свобода на изследванията е в противоречие с някои оперативни ограничения, свързани с бюджета и инфраструктурата, които изследователите са длъжни да признаят, но не и да приемат като основателни. Бюджетните и инфраструктурните ограничения по отношение на изследователската дейност към настоящия момент са с твърде „ниски долни граници“ спрямо образователния ценз и</p>	

<ol style="list-style-type: none"> 1. решаването на важни проблеми на страната в областта на икономиката, обществените процеси и човешките ресурси; 2. националната идентичност, българската история и култура; 3. развитието на инженерните науки и иновациите; 4. създаването на нови научни знания. <p>Съгласно чл. 2 от Закона за Българската академия на науките (ЗБАН), БАН участва в развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните интереси и целите, определени в Националната стратегия за научни изследвания. С дейността си БАН съдейства за умножаване на духовните и материалните богатства на българския народ.</p>	<p>Правилник за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в БАН, с които са регламентирани редът за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост на БАН, създадени при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови или други правоотношения, както и редът за закрила и използване на обекти на интелектуална собственост, върху които са придобити права по друг начин.</p> <p>Чл.4. от Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на Институт за икономически изследвания при БАН (ИИИ при БАН) определя Предмета на дейност на Института, както следва: извършва теоретични изследвания, разработва методологически и методически въпроси на икономическата наука; извършва научно-приложни изследвания с оглед непосредствените нужди на българската икономика – анализи, прогнози, сравнителни изследвания на национално, регионално и международно равнище, експертизи и консултации.</p> <p>Гл.2, ал.1 от Етичния Кодекс на ИИИ при БАН посочва:</p> <p>(в) Ученият е длъжен да брани свободата на науката – не само свободата да избира научни проблеми и методите за решаването им, но и свободата на мисълта и словото. Ученият трябва да протестира срещу наложени изисквания за лоялност към политическите власти или различни институции, ако това ограничава свободата на науката.</p> <p>(д) Ученият е длъжен да се съобразява с ограниченията, наложени от законодателството (например държавни тайни, авторски права).</p>	<p>професионалната квалификация на „свободните“ изследователи. Необходими са нормативни промени в националното законодателство в подкрепа на признатата и регламентирана свобода на изследванията.</p>	
--	---	--	--

2. Етични принципи

Изследователите трябва да спазват всепризнатите етични практики и основни етични принципи, съответстващи на тяхната/ите дисциплина/и, както и етичните стандарти, установени в различните национални, секторни или институционални етични кодекси.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от ЗБАН предвижда извършването на научна дейност в Академията да е в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции, интереси и приоритети, определени в Националната стратегия за научни изследвания. Дейността на служителите в БАН се осъществява при спазване на принципите на законност, безпристрастност, компетентност, отговорност, честност, колегиалност и учтивост, публичност, откритост и конфиденциалност.</p>	<p>Приетият от Ръководството на БАН Етичен кодекс на служителите в БАН, обективиран в Решение по Протокол № 44/24.11.2009 г., урежда етичните правила и принципи, които служителите в системата на БАН трябва да спазват. §1 на Преходните и заключителни разпоредби на Етичния кодекс определя, че нормите на кодекса са задължителна част от трудовоправните отношения на служителите в БАН, като §8 указва, че въз основа на този Етичен кодекс всяко самостоятелно звено в системата на БАН може да разработи и въведе приложим за неговите служители Етичен кодекс.</p> <p><u>На ниво постоянно научно звено (ПНЗ) (ИИИ при БАН)</u>: приетият от Общото събрание на Института, проведено на 21.07.2010 г., и утвърден със заповед на Директора му Етичен кодекс на Института за икономически изследвания при БАН урежда етичните норми и правилата за поведение, към които работещите в Института трябва да се придържат. §1 на Заключителния раздел указва, че задължение на всеки работещ в Института е да се запознае с етичните правила и да ги спазва в своята професионална дейност.</p>	<p>Съществуващите национални регулации и институционални практики покриват изискванията според този принцип.</p> <p>Необходими са допълнителни действия за развитие и обогатяване на съществуващите механизми за контрол върху спазването на етичните норми и правила за поведение в Института, за да се създаде атмосфера на нетърпимост към нарушенията и справедливо решаване на спорните въпроси.</p>	

3. Професионална отговорност

Изследователите трябва да положат усилия да гарантират, че техните изследвания имат отношение към обществото и не повтарят изследвания, извършени преди това на друго място.

Те трябва да избягват всякакъв вид плагиатство и да спазват принципа за интелектуалната собственост и съвместното притежаване на данни, в случай че изследванията се извършват в сътрудничество с надзорник/ци и/или други изследователи. Необходимостта да се потвърдят новите наблюдения, като се покаже, че експериментите са възпроизводими, не трябва да се третира като плагиатство, в случай че данните са потвърдени и са изрично цитирани.

Изследователите трябва да гарантират, че ако някоя част от тяхната работа бъде предоставена за извършване от друго лице, то въпросното лице е достатъчно компетентно да я извърши.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Като част от структурата на Академията служителите ѝ са длъжни да познават и спазват своите професионални права и задължения, както и да извършват дейността си компетентно, обективно и добросъвестно, при строго спазване на Конституцията и законите на Република България: Кодекс на труда на Република България, Закон за насърчаване на научните изследвания (ЗНИИ), Закон за Българската академия на науките.</p> <p>В действащото национално законодателство въпросите, свързани с интелектуалната собственост, са уредени в Закона за авторското право и сродните му права, Закона за патентите и регистрацията на полезните модели и Закона за марките и географските означения.</p>	<p>Съгласно Устава на БАН: БАН участва в развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните интереси и целите, определени в Националната стратегия за научни изследвания, приета от Народното събрание. Със своята дейност БАН съдейства за умножаване на духовните и материалните богатства на българския народ.</p> <p><u>На ниво БАН</u>, V-то Общо събрание на БАН на заседание, проведено на 22 юни 2009 г., прие Правилник за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в БАН, който регламентира реда за регистриране, закрила и използване на обекти на интелектуална собственост на БАН, създадени при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови или други правоотношения, както и реда за закрила и използване на обекти, интелектуална собственост, върху които са придобити права по друг начин.</p> <p><u>На ниво ПНЗ (ИИИ при БАН)</u>: Етичният Кодекс на ИИИ при БАН, гл. 2, регламентираща етичното поведение на учения, §2 „Професионална отговорност“ определя какво включва професионалната отговорност на учения:</p> <p>(а) Ученият трябва да се стреми към научни изследвания, свързани с обществото и не</p>	<p>На този етап не са необходими допълнителни нормативни регулации и действия, защото изискванията според този принцип са добре регламентирани, което се потвърждава и от съществуващите вътрешноинституционални практики.</p>	

	<p>повтарящи стари изследвания.</p> <p>(б) Ученият трябва да избягва всякакъв вид плагиатство и да се придържа към правото на интелектуалната собственост и общата собственост на данни в случай, че научните изследвания са осъществени заедно с научен ръководител и/или други учени.</p> <p>(в) Ученият е отговорен пред своите работодатели, финансиращи организации и други публични или частни лица, с които е свързан и на етична основа, както и към цялото общество. Ученият, финансиран с публични средства, отговаря за ефективното използване на парите на данъкоплатеца. Той трябва да съблюдава принципите за прозрачно и ефикасно финансово управление и да сътрудничи при оторизирани проверки на неговите изследвания.</p> <p>(г) Методите на събиране и анализ на резултатите и детайлите на информацията трябва да бъдат достъпни за вътрешна и външна проверка, когато това е необходимо, и както се изисква от съответните власти.</p>		
--	---	--	--

<p>4. Професионално отношение</p>			
<p>Изследователите трябва да са запознати със стратегическите цели, предопределящи тяхната изследователска среда, и с механизмите за финансиране и трябва да поискат всички необходими разрешителни, преди да започнат своята изследователска дейност или да получат достъп до предоставените ресурси. Те трябва да информират своите работодатели, спонсори или надзорника си, ако изследователският им проект бъде отложен, преосмислен или завършен, или да ги известят, ако той бъде прекратен по-рано или преустановен по някаква причина.</p>			
<p>Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)</p>	<p>Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво</p>	<p>Действия, които трябва да се предприемат</p>	<p>Кой/кога</p>
<p><u>По отношение на този принцип моля вижте бележките по т.1, 2 и 3.</u></p> <p>Трябва да бъде добавено, че Националната политика в областта на научните изследвания се провежда от Министерски съвет чрез министъра на образованието и науката в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания.</p>	<p>Уставът на БАН лимитативно изброява целите, за които се изразходват средствата от бюджета на БАН: финансиране на научноизследователската и издателската дейност, подготовката на кадри, развитие и поддръжка на материалната база, издръжка на общоакадемични и общоинститутски нестопански дейности.</p> <p>Постоянните научни звена на Академията учредяват фонд „Издателска дейност”, който се формира от</p>	<p>Необходими са допълнителни нормативни регулации в националното законодателство, свързани с привеждане в съответствие на механизмите за финансиране и предоставяне на необходимите ресурси с възможностите за постигане на стратегическите цели на изследователската дейност, защото регламентиранията средства засега са нормативно ограничени.</p>	

<p>Подкрепата на проекти и дейности за насърчаване на научните изследвания се осъществява от фонд „Научни изследвания“ към министъра на образованието и науката. Отпускането на целеви финансови средства се извършва въз основата на конкурс, проведен по реда и условията на Закона за насърчаване на научните изследвания.</p>	<p>реализирането на научната продукция и не може да се използва за други цели.</p> <p>Критериите и правилата за предоставяне на средства от партията „Развитие“ за съфинансиране и заемообразно предоставяне на оборотни средства за участието в проекти на самостоятелните звена на БАН се определят с Правилник за предоставяне на средства по партията „Развитие“ за съфинансиране и заемообразно предоставяне на оборотни средства за участието в проекти на самостоятелните звена на БАН.</p> <p><i>На ниво ПНЗ (ИИИ при БАН):</i></p> <p>Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН регламентира изследователската среда и механизмите за финансиране, както и реда за изпълнение на изследователските проекти.</p> <p>Гл.2, ал.1 от Етичния кодекс на ИИИ при БАН посочва:</p> <p>(а) Ученият е длъжен да поддържа висок професионализъм и критично отношение към професионалните си дейности; фактите и доказателствата трябва винаги да стоят на по-високо ниво от мненията на авторитетите в науката. Той трябва да прилага своите познания, интелект и авторитет в теоретични и научно-приложни изследвания и практически дейности в полза на обществото.</p> <p>(б) Ученият трябва да представя обективно резултатите от своите изследвания, без да взима под внимание очакванията на своя работодател или спонсор за резултатите и заключенията.</p> <p>(г) Ученият трябва да се противопоставя на всяко некоректно използване на научните постижения и особено на тяхното прилагане срещу обществото. Той е длъжен да предпазва научната общност от хора с неподходяща квалификация.</p>		
--	--	--	--

5. Договорни и правни задължения

Изследователите на всички нива трябва да са запознати с националните, секторните или институционалните разпоредби, определящи условията на обучение и/или работа. Това включва разпоредбите за права върху интелектуалната собственост, както и изискванията и условията на всеки спонсор или спонсори, независимо от характера на техния договор. Изследователите трябва да се придържат към тези разпоредби, като постигат необходимите резултати (например тези, публикации, патенти, доклади, разработване на нови продукти и т.н.), както е постановено в условията на договора или в друг подобен документ.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Кодексът на труда регламентира общите договорни отношения по наемането, освобождаването, условията на труд и други трудови отношения.</p> <p>Законът на БАН урежда трудовите отношения при осъществяването на научната и изследователска дейност.</p> <p>Законът за авторското право и сродните му права, Законът за патентите и регистрацията на поледните модели, Законът за мерките и географските означения – този закон регламентира на национално равнище въпросите на интелектуалната собственост.</p> <p>Законът за развитието на академичния състав в РБ регламентира изискванията по развитието на академичния състав и получаването на академични степени и длъжности.</p>	<p>Уставът на БАН урежда структурата и дейността на БАН, както и правата и задълженията на академичния състав на отделните звена.</p> <p>Правилникът за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в БАН регламентира реда за регистриране, закрила и използване на интелектуалната собственост в БАН.</p> <p>Правилникът за избиране на академици и член кореспонденти урежда процедурите за избор на академици и членкореспонденти.</p> <p>Правилникът за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН регламентира процедурите за научното израстване и развитие на академичния състав.</p> <p>Правилникът за вътрешния трудов ред на ИИИ на БАН урежда трудовите взаимоотношения в Института за икономически изследвания.</p> <p>Правилникът за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИИИ на БАН регламентира процедурите за научното израстване и развитие на академичния състав в Института.</p> <p>Павилата за подбор, назначаване и обучение на персонала в ИИИ на БАН определят реда за подбор на кандидатите, назначаване на работа и обучение в Института.</p> <p>Етичният кодекс на учените и служителите в ИИИ на БАН определя, развива и съблюдава етичните норми и правилата за поведение на работещите в Института за икономически изследвания на БАН.</p>	<p>Дейностите са добре регламентирани и не са необходими допълнителни действия по нормативното законодателство.</p>	

6. Отчетност

Изследователите трябва да съзнават, че трябва да се отчетат пред своите работодатели, спонсори или други свързани държавни или частни органи, както и от етична гледна точка пред обществото като цяло. В частност изследователите, финансирани с държавни средства, се отчетат и за ефективното използване на парите на данъкоплатците. Следователно те трябва да се придържат към принципите за разумно, прозрачно и ефективно управление на финансите и да сътрудничат при всеки оторизиран одит на тяхната изследователска дейност, независимо дали се извършва от техните работодатели/спонсори, или от комисии по етика.

Методите за събиране и анализ на данни, резултатите и по целесъобразност подробности за данните трябва да бъдат достъпни за вътрешна и външна проверка, когато е необходимо и когато бъдат изискани от съответните власти.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Законът за финансовото управление и контрол в публичния сектор урежда обхвата и осъществяването на финансово управление и контрол в организациите от публичния сектор.	Разпоредбите на закона се прилагат в БАН и нейните самостоятелни звена. Ръководителите на всяко звено в организациите отговарят за осъществяване на финансовото управление и контрол във всички ръководени от тях структури. Уставът на БАН предвижда публикуването на годишни отчети от страна на БАН и постоянните научни звена за цялостната дейност по събиране и изразходване на средствата. Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ на БАН урежда планирането и отчетността на научноизследователската дейност в Института.	Не са необходими допълнителни действия.	

7. Добри практики в изследователската дейност

Изследователите трябва винаги да се придържат към безопасни работни практики в съответствие с националното законодателство и да взимат необходимите предпазни мерки по отношение на здравето и безопасността, както и за възстановяване след сринове на информационните технологии, например чрез изготвяне на стратегии за създаване на резервни копия на данни. Те трябва и да са запознати с настоящите национални законови изисквания относно защита на данните и изискванията за защита на поверителността и при всички случаи да взимат необходимите мерки за тяхното изпълнение.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Кодексът на труда регламентира условията на труд и задълженията за спазване на правилата за безопасни и здравословни условия на труд.</p> <p>Законът за безопасни условия на труд урежда правата и задълженията на държавата, работодателите, работещите, представителите на работещите по безопасност и здраве при работа, на лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие, и на други организации и юридически лица за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ на БАН урежда условията на работа в Института и спазването на законовите изисквания по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>Необходимо е регламентиране на предпазни мерки по отношение на информационната система в случай на срыв. Това изисква допълване на Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ на БАН със съответни разпоредби.</p>	

8. Разпространение, използване на резултатите

В съответствие с техните договорни задължения, всички изследователи трябва да гарантират, че резултатите от тяхната изследователска работа се разпространяват и използват, в т.ч. се съобщават, прехвърлят към други изследователски среди или, по целесъобразност, се използват с търговска цел. От старшите изследователи в частност се изисква да поемат инициативата да гарантират, че изследването е ползотворно и че резултатите се използват за търговски цели или при възможност се предоставят на обществеността (или и двете).

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Законът за авторското право и сродните му права, Законът за патентите и регистрацията на поледните модели, Законът за мерките и географските означения – този закон регламентира на национално равнище въпросите на интелектуалната собственост.</p>	<p>Правилникът за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в БАН регламентира реда за регистриране, закрила и използване на интелектуалната собственост в БАН.</p> <p>Правилата за издателска дейност на БАН регламентират реда за публикуване на научните резултати на учените от БАН.</p> <p>Правила за публикуване в списание „Икономически изследвания“, издавано от ИИИ на БАН.</p> <p>Правила за публикуване в списание „Економическа мисъл“, издание на ИИИ на БАН.</p>	<p>Не са необходими специални допълнителни действия.</p>	

9. Обществени ангажименти

Изследователите трябва да гарантират, че тяхната изследователска дейност става достояние на обществото като цяло по начин, който позволява да бъде разбрана от неспециалисти, като така се подобрява разбирането на научните достижения от страна на обществеността. Прекият ангажимент към обществеността ще помогне на изследователите да разберат по-добре обществените интереси и опасения по отношение на научно-технологичните приоритети.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Законът за насърчаване на научните изследвания урежда основните принципи и механизми за провеждането на държавната политика за насърчаване на научните изследвания в Република България.</p> <p>Закон за БАН – Българската академия на науките участва в развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните интереси и целите, определени в Националната стратегия за научни изследвания.</p>	<p>Уставът на БАН определя БАН като национална организация за научни изследвания, която участва в развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните интереси и цели.</p> <p>Академията организира и осъществява своите фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие със световните тенденции и съдейства за използването на получените резултати.</p> <p>Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН урежда предмета и обхвата на научната дейност в ИИИ на БАН.</p> <p>Научни приоритети на ИИИ при БАН – научноизследователската дейност на Института е групирана в 5 основни приоритетни направления, имащи пряка връзка с развитието на науката и националните интереси и цели.</p>	<p>Необходимо е периодично актуализиране на научните приоритети на ИИИ на БАН съобразно промените в обществено-икономическото развитие на страната и приоритетите на БАН.</p>	

10. Липса на дискриминация

Работодателите и/или спонсорите на изследователите не трябва да упражняват дискриминация срещу изследователите на базата на пол, възраст, етнически, национален или социален произход, религия или убеждения, сексуална ориентация, език, увреждания, политически убеждения, социални или икономически условия.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Чл. 4 от Закона за защита от дискриминация постановява общ запрет по отношения на всяка форма на пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.</p> <p>Забраната за дискриминация действа спрямо всички при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи (чл. 6 от закона).</p> <p>В ЗБАН, респективно УБАН, законодателят е определил, че БАН и нейните структурни звена осъществяват своята дейност въз основана и при спазване законите на Р България.</p>	<p><u>На ниво ПНЗ (ИИИ при БАН):</u></p> <p>Гл.1, ал.1 от Етичния кодекс на ИИИ при БАН посочва:</p> <p>(в) В дейността на Института се гарантира еднакво отношение и непредубеденост и не се допуска дискриминация на която и да е група или отделно лице.</p> <p>В гл.1, ал.2 от Етичния кодекс на ИИИ при БАН са обобщени нормите за взаимоотношения на колегите в Института:</p> <p>(а) Очаква се коректно и толерантно отношение между всички колеги, като се поддържа уважение, сътрудничество, зачитане и търпимост към чуждите мнения и действия. Не се допуска отправяне на обидни квалификации, пренебрежително и дискриминационно отношение по всякакъв признак (възраст, пол, религиозни и политически убеждения, здравен статус, сексуална ориентация и т.н.) между работещите в Института.</p>	<p>Не се необходими допълнителни действия, защото националното законодателството и вътрешно-институционалните правила не допускат дискриминация, а съществуващите практики покриват изискванията според този принцип.</p>	

11. Системи за преценка/оценка

Работодателите и/или спонсорите трябва да въведат за всички изследователи, вкл. старшите изследователи, системи за оценка/преценка с цел периодично и прозрачно оценяване на тяхното професионално представяне от независима (а при старшите изследователи – за предпочитане международна) комисия.

Тези процедури за оценка/преценка трябва надлежно да отчитат тяхната цялостна изследователска съзидателност и резултатите от изследователската им дейност, в т.ч. публикации, патенти, управление на изследователската дейност, преподавателска/лекторска дейност, надзор, наставничество, национално или международно сътрудничество, административни задължения, дейности, свързани с повишаване на общественото съзнание и мобилността, и трябва да бъдат взети предвид в контекста на професионалното им развитие.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Системата за преценка/оценка включва както разписването, изпълнението и контрола на процедурите за заемане на академични длъжности, така и реда за атестиране на изследователи и специалисти.</p> <p><i>Национално законодателство</i></p> <p>Законът за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) третира общи положения, свързани с откриването, със заемането на академични длъжности, преминаване на същата или на съответната академична длъжност в друго висше училище или научна организация и запазване на всички лични права, произтичащи от съответната академична длъжност при прекратяване на трудовия договор не по вина на хабилираното лице. Чл. 15. (2) гласи, че академичната длъжност се заема при условията на основен трудов договор, както и това, че хабилирано лице, заемащо академична длъжност, може да участва в акредитацията само на едно висше училище. Чл. 16 на този закон посочва, че лицата, заемащи академичните длъжности, подлежат на периодично атестиране не по-рядко от един път на 5 години. Условията и редът за заемане на академичните длъжности са детайлно разгледани в гл. 3 на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ). В Закона за насърчаване на научните изследвания, чл. 25 са разписани критериите, по които се оценяват кандидатстващите в конкурсите проекти, а чл. 28 посочва, че оценяването на проектите става от научно-експертна комисия.</p>	<p><i>Институционално законодателство – БАН</i></p> <p>Българската академия на науките избира академиците, член-кореспондентите и чуждестранните членове в областта на науката, културата и изкуството. Изборът се извършва от академиците по ред, начин и условия, определени от Правилник, утвърден от събранието на академиците и член-кореспондентите – Закон за БАН (ЗБАН), чл. 7. Съветът на настоятелите на БАН анализира на всеки 2 години получените от Управителния съвет резултати за работата на академичните институти, а на всеки 3 години – резултатите от атестирането на учените (чл. 5б, ал. 11 от ЗБАН). Дейността на учените в БАН се оценява периодично по критерии и методика, утвърдени от Общото събрание на академията, допълнени съобразно научната област от Научния съвет на постоянното научно звено по определена процедура (чл. 58 (1) на Устава на БАН (УБАН)).</p> <p>Правилникът за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българската академия на науките урежда условията, реда и изискванията по приложението на ЗРАСРБ в БАН. Гл. 2 посочва изискванията към кандидатите за заемане на академични длъжности, а гл. 5 – процедурата по заемането им. БАН е разработил Методика за провеждане на атестация на служителите в БАН, приета от ОС на БАН на 15.07.2013 г. Тя се основава на „Критерии и методика за оценяване на учените в БАН“ от 1999 г., „Методически указания и Базисна атестационна карта за учен“ от 2010 г. и „Методически указания за атестиране на научно-техническия, научно-помощния и административния персонал в БАН“ от 2010 г.</p>	<p>Налице са необходимите системи за оценка на професионалното представяне на състава на ИИИ при БАН.</p> <p>Може да се препоръча периодична актуализация на системите.</p>	

	<p><i>Институционално законодателство – ИИИ при БАН</i></p> <p>Временният правилник за дейността на Научния съвет на ИИИ при БАН, приет от НС (Протокол №3 от 06.12.1995 г.), регламентира дейността на НС по отношение на вземане на решения за обявяване на конкурси и провеждане на избор, както и относно избор на атестационна комисия, приемане на основните критерии за оценяване на научния състав и на останалите служители в института.</p> <p>Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на Икономическия институт на БАН, приет от Общото събрание на състава на института на 15.05.1997 г., подробно посочва процедурите за заемане на академични длъжности и за атестирането на учените, както и условията и изискванията за назначаване на помощник-директор, икономист (организатор научноизследователска дейност), икономист (организатор международно сътрудничество). В Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН, разработен на основание ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ЗВО и приет с решение на НС (Протокол № 5 от 20.04.2011 г.), гл. 3, за дадени условията и реда за заемане на академични длъжности в института.</p>		
--	--	--	--

II. Наемане на работа

12. Наемане на работа			
<p>Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че стандартите за приемане на изследователи, особено в началото на професионалното им развитие, са ясно формулирани и улесняват достъпа на групите в неравностойно положение или за изследователи, които се връщат към изследователска дейност, вкл. преподаватели (на което и да било ниво), които се връщат към изследователската дейност.</p> <p>Работодателите и/или спонсорите трябва да се придържат към принципите, постановени в Кодекса за професионално поведение при набора на изследователи, когато назначават или наемат изследователи на работа.</p>			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Кодекс на труда, Национална стратегия за научни изследвания, Закон за насърчаване на научните изследвания, Законовата и правна уредба на БАН.</p> <p>Прекратяване на трудовия договор на хабилитираните преподаватели във висше училище по чл. 328, ал. 1, т. 10 от Кодекса на Труда и прилагането на §11 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за висшето образование.</p> <p>БАН – Правила за участие на хабилитираните учени в научно-изследователската дейност на учените след навършването на възрастта за пенсиониране, Правилник за устройството на вътрешния трудов ред и дейността на институтите на БАН.</p>	<p>Въз основа на Кодекса на труда и Законите за разпоредби на БАН Институтът за икономически изследвания при БАН (ИИИ при БАН) урежда трудовоправните отношения на своите служители както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правила за подбор, назначаване и обучение на персонала в ИИИ при БАН; • Правилник за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН • Правилник за придобиването на научни степени и заемане на академични длъжности в института за ИИИ при БАН; • Етичен кодекс на учените и служителите в ИИИ на БАН; <p>Приемът на редовни и задочни докторанти се осъществява въз основа на следните законови разпоредби:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закона за висшето образование (ЗВО); • ЗРАСРБ; • Правилник за прилагане на ЗРАСРБ; • Правилник за прием и обучение на докторанти, придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИИ при БАН. 	<p>Назначаването на научните сътрудници и служители в ИИИ на БАН се основава на трудово правните законодателни разпоредби на РБългария, на БАН, на ИИИ на БАН.</p>	

13. Наемане на работа (Кодекс)

Работодателите и/или спонсорите постановяват процедури за наемане на работа, които са открити, ефикасни, прозрачни, подкрепящи, международно съпоставими и пригодени специално за типа на обявените работни места.

Обявите трябва да съдържат подробно описание на изискваните познания и компетенции и не трябва да бъдат толкова специализирани, че да обезкуражат подходящи кандидати. Работодателите трябва да включат описание на условията на работа и правата, както и на перспективите за професионално развитие. Периодът между публикуването на обявата за свободно работно място или поканата за кандидатстване и крайния срок за получаване на отговор трябва също да бъде реалистичен.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Процедурите по наемане на работа са съобразени с:</p> <ul style="list-style-type: none">• Кодекс на труда на Р България;• Национална стратегия за научни изследвания;• Закон за насърчаване на научните изследвания;• Законовата база е съобразена с Правилата и нормативната уредба на Европейската Научна Асоциация.	<p>Правилата позволяват или забраняват наемането на работа.</p> <p>Те са открити, ефикасни, прозрачни.</p> <p>Назначаването на работа в ИИИ на БАН се осъществява чрез сключването на трудов договор с Директора на института.</p> <p>Съгласно чл. 11 от Правилника на ИИИ на БАН:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Трудовият договор се сключва в съответствие с изискванията на Кодекса на труда със срок за изпитване до 6 месеца за всички длъжности.2) Преди постъпване на работа, на лицето се предоставя екземпляр от сключения трудов договор, подписан от двете страни, в който се посочва датата на постъпване на работа, както и копие от уведомлението по чл. 62, ал. 3 от Кодекса на труда. <p>В едноседмичен срок преди изтичането на срока за изпитване, съответният пряк ръководител на длъжността прави мотивирано писмено предложение до директора за трансформирането му в безсрочен или за прекратяване на трудовия договор.</p>	<p>Обявите за откриването на работно място са съгласно изискванията на ИИИ на БАН.</p> <p>Условията на работа и правата, както и на перспективите за професионално развитие, са разписани подробно в ИИИ на БАН.</p>	<p>Директорът на Института назначава служителите съгласно законовите разпоредби.</p> <p>Научният съвет (НС) на Института гласува присъждането на научните звания.</p> <p>Научно жури решава приемането на докторските дисертации.</p> <p>Приемането на докторантите е съгласно Правилника за присъждане на научни степени и звания на ИИИ на БАН.</p>

14. Подбор (Кодекс)

Комисиите по подбор трябва да съвместяват разнообразни експертни познания и компетенции и трябва да има съответното равновесие между половете и, когато това е подходящо и осъществимо, да включват представители на различни сектори (държавния и частния) и дисциплини, вкл. представители на други държави, притежаващи съответните специализирани познания, които им позволяват да оценят кандидата. При възможност трябва да се прилагат широка гама от процедури за подбор, например оценка от външни експерти и интервюта лице в лице. Членовете на комисиите по подбор трябва да са преминали съответното обучение.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<ul style="list-style-type: none">• Кодекс на труда на Р България;• Национална стратегия за научни изследвания;• Закон за насърчаване на научните изследвания;• Законовата база е съобразена с Правилата и нормативната уредба на Европейската Научна Асоциация.	<p>Комисиите по подбор са определени въз основа на изискванията на Правилниците за назначаване на служители на ИИИ на БАН, на Законовите разпоредби на БАН и Трудовия Кодекс на РБ.</p> <p>Правилата не се прилагат при назначаването на лица на изборни и/или конкурсни ръководни и научни длъжности, за които важат разпоредбите на Закона за БАН. Закона за научните степени и научните звания и Правилника за прилагане на Закона за научните степени и научните звания.</p> <p>За неуредените случаи се прилагат разпоредбите на Кодекса на труда, Закона за БАН, Устава на БАН, вътрешните общоакадемични актове и действащото българско законодателство.</p>	<p>Комисията по подбор се учредява от сътрудници, които съвместяват различни експертни знания и компетенции, като целта е постигането на равновесие между различните членове на комисията.</p> <p>Съгласно практиката на ИИИ на БАН, не се наблюдава разделяне по полов признак.</p> <p>Не се наблюдава разделяне по полов признак и на съответните кандидати, които ще се оценяват от Комисията по подбор.</p> <p>При възможност се включват и представители на други институти и университети.</p> <p>Прилага се и широка гама от процедури за подбор, като оценка от външни експерти и интервюта лице в лице.</p> <p>Членовете на комисиите по подбор са обучени и високо подготвени сътрудници.</p>	<p>Директорът на ИИИ на БАН участва във формирането на Комисиите по подбор на сътрудниците.</p>

15. Прозрачност (Кодекс)			
Кандидатите трябва да бъдат информирани преди подбора за процедурата на подбор и критериите за подбор, броя на свободните работни места и перспективите за професионално развитие. Те трябва да бъдат информирани след края на процедурата по подбора за слабите и силните страни на техните кандидатури.			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<ul style="list-style-type: none"> • Кодекс на труда на Р България; • Национална стратегия за научни изследвания; • Закон за насърчаване на научните изследвания; • Законовата база е съобразена с Правилата и нормативната уредба на Европейската Научна Асоциация. 	Съгласно законната уредба кандидатите са информирани своевременно относно процедурата и критериите за подбор, броя на свободните работни места и перспективите за професионално развитие.	Не е необходимо.	Директорът провежда срещи с кандидатите за работа.

16. Преценка на заслугите (Кодекс)			
Процедурата на подбора трябва да вземе предвид целия обхват на професионалния опит на кандидатите. Тя трябва да се съсредоточи върху цялостния им потенциал на изследователи, но и да вземе предвид техните творчески възможности и степен на самостоятелност.			
Това означава, че заслугите трябва да бъдат преценявани както от качествена, така и от количествена гледна точка, като се постави акцент върху впечатляващите резултати в рамките на едно разнообразно кариерно развитие, а не само върху броя на публикациите. Следователно значението на библиометричните показатели трябва да бъде адекватно балансирано с по-широка гама оценъчни критерии, например преподавателска работа, надзор, работа в екип, предаване на познания, управление на изследователската дейност и новаторство, и дейности, свързани с повишаване на общественото съзнание. При кандидатите с опит в промишлената сфера трябва да се обърне специално внимание на приноса им към патентите, развитието или откритията.			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<ul style="list-style-type: none"> • Кодекс на труда на Р България; • Национална стратегия за научни изследвания; • Закон за насърчаване на научните изследвания; • Законовата база е съобразена с Правилата и нормативната уредба на Европейската Научна Асоциация. 	Съгласно Законовата база на ИИИ на БАН, процедурата по подбор се съсредоточава върху образованието, общата икономическа култура, както и върху компетенции в съответната проблематика.	Научният съвет обсъжда качествата на Кандидата за работа въз основа на неговите публикации, неговата експертна и публична дейност, опит в преподаването във висше учебно заведение.	Директорът на ИИИ на БАН участва при процедурата на подбор на сътрудници.

17. Вариации в хронологичния ред на автобиографиите (Кодекс)

Прекъсванията на професионалното развитие или вариациите в хронологичния ред на автобиографиите не трябва да бъдат наказвани, а да бъдат разглеждани като развитие на кариерата и съответно като потенциално ценен принос към професионалното развитие на изследователите, допринасящ за неговата многоизмерност. Следователно на кандидатите трябва да се позволява да подават автобиографии, подкрепени с документи, които описват представителна извадка от постижения и квалификации, подходящи за позицията, за която е подадена кандидатурата.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Националното законодателство на РБългария подкрепя професионалното развитие на изследователите с възможността за упражняване на труд за определено време и на друга работа както следва: 1) Съгл. Кодекса на труда (чл.160) се предоставя служебен отпуск без заплащане до завръщането на работа след изтичането на другия трудов договор. 2) Кодексът на труда (чл.111) урежда възможността да се полага допълнителен труд при друг работодател (т.нар. външно съвместителство). От 2001 г. не се изисква във всички случаи разрешение на основния работодател за това.	Съгласно Правилника на ИИИ на БАН се прилагат разпоредбите на Кодекса на труда.	Не са необходими.	

18. Признание на опит, свързан с мобилност (Кодекс)

Какъвто и да било опит, свързан с мобилност, например престой в друга държава/регион или в друга изследователска институция (държавна или частна), или смяна на една дисциплина или направление с друга, независимо дали са част от първоначалното обучение на изследователя или са се състояли на по-късен етап от професионалното му развитие, или фактическият опит, свързан с мобилност, трябва да се смятат за ценен принос към професионалното развитие на изследователя.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Законът за развитие на академичния състав в РБългария (ЗРАСРБ), Правилникът за прилагането му (ППЗРАСРБ) и Законът за БАН уреждат признаването на опит, свързан с мобилността на изследователите във връзка с престой в друга държава или институция (държавна или частна). Мобилността в чужбина се урежда с Наредба за служебните командировки и специализации в чужбина (в сила от 01.07.2004 г., приета с ПМС № 115 от 03.06.2004 г.).	Съгласно Устава на БАН (чл. 58. ал. 1), дейността на учените в БАН се оценява периодично по критерии и методика, утвърдени от Общото събрание на Академията, допълнени съобразно научната област от Научния съвет на постоянното научно звено по процедура, определена в чл. 36, т. 1 от Устава на БАН. Атестацията се провежда на основа на Методика за провеждане на атестация на служителите в БАН от 15.07.2013 г. не по-рядко от веднъж на 3 години и не по-често от всяка година. Правилник за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН.	Не са необходими.	

19. Признаване на квалификациите (Кодекс)

Работодателите и/или спонсорите трябва да осигурят подходяща преценка и оценка на академичните и професионалните квалификации, вкл. и неофициалните квалификации, на всички изследователи, особено в контекста на международната и професионалната мобилност. Те трябва да се информират и добре да разберат правилата, процедурите и стандартите, определящи признаването на тези квалификации, и с оглед на това да проучат националното законодателство, конвенциите и конкретните правила за признаване на тези квалификации, като използват всички налични канали.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<ul style="list-style-type: none">Закон за развитието на академичния състав в Република България;Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ПМС № 202 от 10.09.2010 г.).	<ol style="list-style-type: none">Съгласно Устава на БАН (чл. 58. ал. 1), дейността на учените в БАН се оценява периодично по критерии и методика, утвърдени от Общото събрание на академията, допълнени съобразно научната област от Научния съвет на постоянното научно звено по процедура, определена в чл. 36, т. 1 от Устава на БАН.Атестацията се провежда на основа на Методика за провеждане на атестация на служителите в БАН от 15.07.2013 г. не по-рядко от веднъж на 3 години и не по-често от всяка година.Съгласно Правилника в ИИИ на БАН, периодът за атестиране обхваща не по-малко от 3 години. Решение за сроковете и датите на атестацията (вж.ал. 5 и 6 от методиката) се взема от Директора на ИИИ на БАН.	Не са необходими.	

20. Старшинство (Кодекс)

Нивото на изискваните квалификации трябва да бъде в съответствие с потребностите на длъжността и да не бъде бариера за приемане. Признаването и оценката на квалификациите трябва да се съсредоточи върху оценка на постиженията на лицето, а не на ситуацията, в която се намира, или на репутацията на институцията, където е придобило квалификациите. Тъй като професионалните квалификации може да са придобити на ранен етап от дълга кариера, моделът на професионалното развитие през целия живот също трябва да бъде признат.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
При постъпване на работа като изследовател с конкретна научна степен и название от друга институция на основа на: <ol style="list-style-type: none">Закон за развитието на академичния състав в Република България;Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ПМС № 202 от 10.09.2010 г.).	<ol style="list-style-type: none">Закон за БАН, Устав на БАН и Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН (приет на 54-то заседание на Общото събрание на БАН, проведено на 28.3.2011 г., и коригиран на 59-то заседание на Общото събрание на БАН, проведено на 11.07.2011 г.).Правилник за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН (приет на заседание на НС на ИИИ на БАН с протокол № 5 от 20.04.2011 г.).	Не са необходими.	

21. Назначения след придобиване на докторска степен (Кодекс)

Институциите, назначаващи изследователи след придобиване на докторска степен, трябва да установят ясни правила и подробни насоки за подбора и назначаването им, например максималната продължителност и целите на тези назначения. Тези насоки трябва да отчитат продължителността на предишни назначения след придобиване на докторска степен в други институции, като вземат предвид и че статутът след придобиване на докторска степен е преходен, като основната цел е осигуряване на допълнителни възможности за професионално развитие при изследователска кариера в контекста на дългосрочните професионални перспективи.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Назначенията след придобиване на докторска степен се уреждат в ЗРАСРБ, ЗВО, Закона на БАН, Устава на БАН и Правилниците за тяхното прилагане.	Назначенията след придобиване на докторска степен на длъжностите „асистент“, „гл. асистент“, „доцент“ и „професор“ се провеждат съгласно: 1) Закона на БАН и Устава на БАН и Правилниците за тяхното прилагане; 2) Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН (приет на заседание на НС на ИИИ на БАН с протокол № 5 от 20.04.2011 г.).	Не са необходими.	

III. Условия на работа и социално осигуряване

22. Признаване на професията			
Всички изследователи, извършващи изследователска дейност, трябва да бъдат признавани за професионалисти и третирани по подобаващ начин. Тази практика трябва да започне в началото на професионалното им развитие, а именно на етапа след завършването на тяхното образование, и трябва да включва всички етапи, независимо от тяхната класификация на национално ниво (например служител, следващ за следдипломна квалификация, докторант, постдокторант, държавен служител).			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p><i>Национално законодателство</i></p> <p>На национално равнище основни постановки, свързани с прилагане на принципа „Признаване на професията“, са залегнали в Кодекса на труда. Изискванията за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности са уредени в Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), и по-точно обществените отношения, свързани с научните степени и академичните длъжности в Р България – в чл. 1, принципите за придобиването им – чл. 2, придобиване на научни степени – гл. 2, заемане на академични длъжности – гл. 3; Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) – придобиване на ОНС „доктор“ и на научната степен „доктор на науките“ – гл. 2, заемане на академични длъжности – гл. 3; Закона за насърчаване на научните изследвания.</p>	<p><i>Институционално законодателство – БАН</i></p> <p>В БАН изискванията за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности са дадени в ЗБАН, УБАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българската академия на науките.</p> <p><i>Институционално законодателство – ИИИ при БАН</i></p> <p>В ИИИ при БАН изискванията за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности са дадени във Временния правилник за дейността на Научния съвет на ИИИ при БАН, Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на Икономическия институт на БАН и Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН. Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на Икономическия институт на БАН, чл. 83 дава направленията за изразходване на средствата от фонд „Развитие“. Част от тях са свързани с прилагането на този принцип: закупуване и поддържане на техника и имущество; информационно осигуряване на научната дейност на института; мероприятия, свързани с повишаване на квалификацията на учени и специалисти от института. В Правилника за провеждане на докторантурите в Икономическия институт на БАН пише, че Институтът обучава докторанти за придобиване на ОНС „Доктор“ и провежда пост-докторантски специализации. При подаване на заявки за докторантури, наред с определяне на научната специалност на докторската програма се гарантират</p>	<p>Наличните законодателни и нормативни документи осигуряват изпълнението на този критерий и не е необходимо ново законодателство на този етап.</p>	

	<p>необходимата професионална квалификация на академичния състав и материално-техническата база на обучаващото структурно звено в института. По време на обучението си по докторска програма докторантите могат да специализират по темата на дисертационния си труд. По линия на пост-докторантската специализация докторанти от Института участват в различни форуми и обучителни семинари. В ИИИ при БАН е разработен и приет от Научния съвет на Института (юли 2010 г.) Етичен кодекс.</p>		
--	--	--	--

23. Изследователска среда			
<p>Работодателите и/или спонсорите на изследователите трябва да гарантират, че се създава възможно най-стимулираща среда за изследователска дейност или обучение в сферата на изследователската дейност, която предлага подходящо оборудване, съоръжения и възможности, вкл. и за сътрудничество от разстояние посредством изследователски мрежи, и че националните или секторните разпоредби относно здравето и безопасността при изследователската работа се спазват. Спонсорите трябва да гарантират, че се предоставят адекватни средства за подпомагане на договорената работна програма.</p>			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p><i>Национално законодателство</i> На национално равнище основни постановки, свързани с прилагане на принципа "Изследователска среда" са дадени в Кодекса на труда и Закона за насърчаване на научните изследвания.</p>	<p><i>Институционално законодателство – БАН</i> В ЗБАН в чл. 5б, е записано, че Съветът на настоятелите предлага финансови и други механизми за съвместна <i>научна</i>, образователна и приложна дейност с други ВУ (ал.11) и съдейства за създаване на иновационни центрове за производствена, внедрителска, търговска и др. дейности, свързани с приложението на научните резултати (ал. 12), а в чл. 11(1), ал. 4. – че част от средствата по Бюджета на БАН са насочени към финансиране на научно-изследователската дейност, подготовката на кадри и развитие на материалната база (този текст отговаря и на текста на чл. 76 (1) от УБАН).</p> <p><i>Институционално законодателство – ИИИ при БАН</i> В Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН са разписани детайлно правилата за закупуване и използване на техниката, както и отговорностите, свързани с използването и съхранението на материално-техническата база на института.</p>	<p>Възможни насоки за развитие на изследователската среда са разширяване на достъпа до съвременни комуникационни системи, база данни и мрежи в областта на изследователската проблематика, до библиотечни източници и тяхното финансиране.</p>	

24. Условия на работа

Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че условията на работа на изследователите, вкл. на тези с увреждания, осигуряват, по-целесъобразност, гъвкавостта, която се смята за изключително важна за успешното провеждане на изследването, в съответствие със съществуващото национално законодателство и с националните или секторните колективни трудови договори. Те трябва да се стремят да осигуряват условия на работа, които позволяват както на жените, така и на мъжете изследователи да съчетават семейния живот с работата, децата с кариерата (1). Освен това особено внимание трябва да се обърне и на гъвкавото работно време, работата на непълнен работен ден и творческия отпуск, както и на осигуряването на необходимите финансови и административни условия за подобни договорености.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p><i>Национално законодателство</i></p> <p>Основни документи, регламентиращи принципа „Условия за работа“ на национално равнище са:</p> <ul style="list-style-type: none">• Кодекс на труда;• Закон за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 1(2) – едни от принципите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности са: свободен избор на научно развитие и обективност при неговото оценяване; гарантиране на обществения интерес, свързан с качеството на образователния процес и научните изследвания, чрез въвеждане на единни държавни изисквания и национален контрол за тяхното спазване; конкретните условия и ред за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности се определя със съответни правилници на ВУ и научните организации при спазване на държавните изисквания;• Закон за насърчаване на научните изследвания, чл. 3 – научноизследователската дейност се основава на принципите на етичност, прозрачност, публичност, достъпност и приложимост.	<p><i>Институционално законодателство – БАН</i></p> <p>Основни документи на БАН (ЗБАН, УБАН, Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българската академия на науките) съдържат постановления, свързани с осигуряването на подходящи условия за осъществяване на научноизследователска и на административно-помощна дейност в звената на Академията.</p> <p><i>Институционално законодателство – ИИИ при БАН</i></p> <p>Правилникът за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН и Правилникът за провеждане на докторантурите в ИИИ при БАН разглеждат въпроси, свързани с инфраструктурната осигуреност (работни помещения, учебни зали, заседателни зали, библиотека и др. – условия за труд и тяхното оборудване). Като добри практики в ИИИ при БАН по отношение на този критерий могат да се посочат ползването на отпуск от майките, разсрочено на половин ден, творчески отпуск и др.</p>	<p>Не са необходими допълнителни действия.</p>	

25. Стабилност и постоянен характер на заетостта			
Работодателите и/или спонсорите на изследователите трябва да гарантират, че работата на изследователите не е възпрепятствана от нестабилност на трудовите им договори и поради това трябва, доколкото е възможно, да се ангажират с подобряване на стабилността на условията на работа на изследователите, като прилагат и спазват принципите и условията на Директива 1999/70/ЕО на Съвета (1).			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p><i>Национално законодателство</i></p> <p>Въпроси, свързани с реализирането на принципа „Стабилност и постоянен характер на заетостта“ на национално равнище се съдържат в:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кодекс на труда; • Закон за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ): заемането на академични длъжности се открива с решение на ВУ или научната организация за провеждането на конкурс – чл. 3 (1), правилата за контрол върху процедурите за заемане на академични длъжности, както и при случаите за освобождаването им – гл. 4; • Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ). 	<p><i>Институционално законодателство – БАН</i></p> <p>Прилагането на този принцип в системата на БАН е заложено в ЗБАН, УБАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българската академия на науките.</p> <p><i>Институционално законодателство – ИИИ при БАН</i></p> <p>В Института за икономически изследвания при БАН въпроси, свързани с принципа „Стабилност и постоянен характер на заетостта“ се съдържат в Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН, Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН и Правилника за провеждане на докторантурите в ИИИ при БАН.</p>	<p>Съществуващите практики съответстват и гарантират този критерий.</p>	

26. Спонсорство и заплати

Работодателите и/или спонсорите на изследователите трябва да гарантират, че изследователите се ползват от справедливи и привлекателни условия на финансиране и/или заплати с подобаващи и равни социални придобивки (вкл. здравни осигуровки и детски надбавки, пенсионни права и помощи при безработица) в съответствие със съществуващото национално законодателство и с националните или секторните колективни трудови договори. Те трябва да важат за изследователи на всички етапи от тяхното професионално развитие, вкл. тези в началния етап, в съответствие с техния правен статут, достижения, квалификация и/или задължения.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>В Кодекса на труда е предвидено, че положеният труд по трудово правоотношение е възмезден (чл. 242). В него са разписани задълженията на работодателя за начисление и плащане на трудово възнаграждение. С цел гарантиране правото на трудово възнаграждение е предвиден гарантиран размер на изплащане на трудовото възнаграждение в размер 60% от брутното му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата за страната, като разликата до пълния размер на трудовото възнаграждение остава изискуема и се изплаща допълнително заедно със законната лихва.</p> <p>Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, приета с ПМС №4/17.01.2007 г., определя структурата и организацията на работната заплата, видовете и минималните размери на допълнителните трудови възнаграждения, редът и начинът за определяне и изчисляване на трудовите възнаграждения.</p> <p>Кодексът за социално осигуряване е основният нормативен акт, който урежда обществените отношения, свързани с осигуряването на лицата. Той гарантира принципа на задължителност и всеобщност на осигуряването. Задължително осигурени лица са работниците и служителите, независимо от характера на работата, начина на заплащането и източника на финансиране.</p> <p>Заплатите и социалните придобивки са регулирани още и от Закон за насърчаване на заетостта, Закон за здравното осигуряване, Закон за здравословни и безопасни условия на труд и други закони и подзакони нормативни актове.</p>	<p>Чл.11 от ЗБАН и чл.75 и 76 от УБАН определят как се формира бюджета на БАН и за какво се разходва.</p> <p>На основание чл.16, ал.1, т.11 от УБАН Общото събрание на БАН утвърждава бюджета на Академията и приема неговото разпределение.</p> <p>Вътрешните правила за формиране на работната заплата в ИИИ при БАН уреждат организацията на работната заплата на работещите по трудово правоотношение в института и са изготвени в съответствие с Кодекса на труда, Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, приета с ПМС №4/17.01.2007 г., както и всички нормативни актове, уреждащи въпроси, свързани с работната заплата и нейната организация.</p>	<p>Формирането на работните заплати и социалното осигуряване в Института са в съответствие със съществуващото национално законодателство и важат за изследователите на всички етапи от тяхното професионално развитие.</p> <p>Не са необходими допълнителни действия.</p>	

27. Баланс на представителите на двата пола

Работодателите и/или спонсорите трябва да се стремят да постигнат баланс на представителите на двата пола на всички нива на персонала, вкл. на ниво надзорници и ръководители. Това трябва да бъде постигнато въз основа на политика за равни възможности при наемането на работа и в следващите етапи от професионалното развитие, но без това да надделява над критериите за качество и компетентност. За да се осигури равностойно отношение, в комисиите за наемане на работа и оценка също трябва да се постигне подходящ баланс на представителите на двата пола.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Закона за защита от дискриминация защитава от дискриминация всички физически лица на територията на Р България.</p> <p>Разпоредбите на глава втора от закона задължават работодателя да осигури еднакви условия на труд, равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд, равни възможности за професионално обучение и професионално израстване без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 от Закона (вкл. пол).</p> <p>Чл. 2 от Закона за насърчаване на заетостта не допуска пряка или непряка дискриминация, вкл. по пол, при насърчаването и запазването на заетостта, професионалното ориентиране и обучението, посредничеството по информирание и наемане на работа.</p>	<p>Съгласно чл. 8 на Правилата за подбор, назначаване и обучение на персонала в ИИИ при БАН, подборът се провежда при спазване на принципа за равнопоставеност на кандидатите.</p> <p>Съгласно гл.1, чл. 1, ал. В на Етичния кодекс на учените и служителите в ИИИ при БАН, в дейността на Института се гарантира еднакво отношение и непредубеденост и не се допуска дискриминация на която и да е група или отделно лице.</p> <p>Според чл.5, ръководството на Института трябва да се стреми към баланс в представителството на двата пола на всички нива на персонала. Това трябва да бъде постигнато чрез политика по предоставяне на равни възможности при наемане и при израстване в кариерата, като се дава предимство на критериите за качество и компетентност. За да се осигури еднакво отношение, в комисиите за избиране и оценяване трябва да има адекватен баланс на половете.</p>	<p>Да се запише и в Правилника на Института да се търси баланс при определянето на членовете на комисиите за избиране и оценяване.</p>	

28. Професионално развитие

Работодателите и/или спонсорите на изследователите трябва да изготвят, за предпочитане в рамките на управлението на човешките ресурси, конкретна стратегия за професионално развитие на изследователите, за всички негови етапи и независимо от вида на техните договори, вкл. за тези на временни договори. Тя трябва да включва наличието на наставници, които да оказват помощ и да дават насоки за лично и професионално развитие на изследователите, като по този начин ги мотивират и допринасят за намаляване на несигурността по отношение на тяхното професионално бъдеще. Всички изследователи трябва да бъдат запознати с тези клаузи и договорености.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Чл. 228а, (1) от Кодекса на труда предвижда задължение за Работодателя да осигури условия за поддържане и повишаване на професионалната квалификация на работниците и служителите за ефективно изпълнение на техните задължения по трудовото правоотношение в съответствие с изискванията на изпълняваната работа и бъдещото им професионално развитие.</p> <p>Чл. 15, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация задължава Работодателя да предоставя равни възможности без оглед на признаците по чл.4, ал.1 (вкл. пол) за професионално израстване и израстване в длъжност или ранг, като прилага еднакви критерии при оценка на дейността им.</p>	<p>Чл. 13 на Правилата за подбор, назначаване и обучение на персонала в ИИИ при БАН определя реда за последващо обучение и повишаване на квалификацията на изследователите.</p> <p>Според гл.2, чл. 3 на Етичния кодекс на учените и служителите в ИИИ при БАН, изследователите трябва да се усъвършенстват на всеки етап от кариерата. Съгласно ал.А, Работодателят трябва да състави план за развитие на изследователите като се предвиди и наличието на наставници, осигуряващи ръководство и подкрепа на персонално и професионално развитие на по-младите учени.</p>	<p>Да се разработи стратегия за професионално развитие на изследователите, като се предвиди и наличието на наставници, осигуряващи ръководство и подкрепа на по-младите учени. Изследователите да бъдат запознати със стратегията.</p>	

29. Значение на мобилността

Работодателите и/или спонсорите трябва да признават значението на мобилността в географски, направленски, междудисциплинарен, трансдисциплинарен и виртуален (3) смисъл, както и на мобилността между държавния и частния сектор като важно средство за увеличаване на научното познание и възможностите за професионално развитие на всички етапи от кариерата на изследователя. Следователно те трябва да включат подобни възможности в конкретната стратегия за професионално развитие и напълно да оценяват и признават всякакъв опит, свързан с мобилност, в рамките на системата за професионален напредък/оценка.

Това изисква и въвеждане на необходимите административни инструменти, които допускат преносимост на разпоредбите относно помощите и социалното осигуряване в съответствие с националното законодателство.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
<p>Чл. 4. (1) от Закона за насърчаване на научните изследвания предвижда насърчаване на научноизследователската дейност, вкл. чрез стимулиране на международното научно сътрудничество, участието в европейски и трансевропейски научни програми, както и участието в създаването на обцоевропейско изследователско пространство.</p> <p>Чл. 5 от закона предвижда ускоряване на международното и интердисциплинарното сътрудничество.</p> <p>Мерки 3 и 4 от Задача 1 на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 имат такава насоченост.</p> <p>Кодексът за социално осигуряване предвижда запазване на права при движение между страни-членки на ЕС.</p>	<p>Партньорството на ИИИ при БАН с редица европейски и други международни мрежи (като EFMD, ENEPRI, ENEGE, ENLFM, EACES и др.), чуждестранни институти и чуждестранни и български висши училища (от Франция, Полша, Унгария, Румъния, Русия, Македония, Гърция), е предпоставка за осъществяване, подпомагане и насърчаване на мобилността на изследователите.</p> <p>Разработването на съвместни проекти с чуждестранни Академии на науките (от Румъния, Унгария, Русия, Македония) също съдейства в тази насока.</p> <p>По отношение на междусекторната мобилност Институтът също има добри практики – през годините редица изследователи от Института са заемали длъжности в държавната администрация, участват в различни междуведомствени работни групи.</p> <p>Не малко изследователи осъществяват преподавателска дейност, вкл. на втори трудов договор, в редица висши училища в страната.</p>	<p>Институтът има добри практики по отношение на мобилността на изследователите. Възможно е по-нататъшно разширяване на сътрудничеството и партньорствата.</p> <p>В тази насока би съдействало и развитието на дейността на новосъздадения (през февруари 2015 г.) Ресурсен център за икономически изследвания на Азия към ИИИ при БАН, чиято цел е развитие на сътрудничеството с азиатски страни.</p>	<p>Срок – постоянен</p>

30. Достъп до професионални консултации

Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че на изследователите се предлагат професионални консултации и съдействие за назначаване на работа, в съответните институции или чрез сътрудничество с други структури, на всички етапи от професионалното им развитие, независимо от вида на техните договори.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Професионални консултации при възникнали трудови спорове са предвидени в Кодекса на труда.	Кариерният Център към Център за обучение при БАН предоставя услуги по кариерно консултиране и ориентиране, провежда специализирани тренинги за развитие на личностния потенциал. Гл. 4, чл. 12 и 13 от Правилата за подбор, назначаване и обучение на персонала в ИИИ при БАН регламентира провеждането на въвеждащо обучение и професионално консултиране на новопостъпилите служители, както и последващото обучение на служителите. Гл. 2, чл.5 от Етичния кодекс на учените и служителите в ИИИ при БАН урежда научното ръководство от страна на опитните учени по отношение на начинаещите.	Възможно е на сайта на Института да се сложат полезни връзки към, например, Асоциацията за подпомагане на академичната общност, Информационния портал Академика и др., за предоставяне на по-широк достъп до информация, които периодично да се осъвременяват.	

31. Права върху интелектуалната собственост

Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че изследователите на всички етапи от професионалното си развитие се ползват от правна защита, и в частност от съответна защита на правата върху интелектуалната собственост, вкл. авторските права, при използването на резултатите от тяхната научно-изследователска и развойна дейност.

Политиката и практиките трябва да посочват точно правата, които имат изследователите и/или, ако е приложимо, техните работодатели, или други страни, вкл. външни търговски или промишлени организации, които биха могли да съществуват по силата на конкретни споразумения за сътрудничество или други споразумения.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
В действащото национално законодателство основните въпроси, свързани с интелектуалната собственост са уредени в: <ul style="list-style-type: none">Закон за авторското право и сродните му права;Закон за патентите и регистрацията на	На заседание на V-то Общо събрание на БАН от 02.06.2009 г. е приет Правилник за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в Българската академия на науките, който регламентира реда за регистриране, закрила и използване на обекти на	Правилникът за дейността на Института трябва да регламентира организацията на дейността, свързана с регистриране, използване и закрила на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост. Правилникът за вътрешния трудов ред	<ul style="list-style-type: none">Директор на института, Председател на НС,Зам. директор по административната част.

<p>полезните модели;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закон за марките и географските означения. <p>Съгласно императивните разпоредби на Закона за авторското право и сродните му права, носител на авторските права върху произведение на науката, литературата и изкуството е авторът на произведението. Законът определя съдържанието на авторското право, като изрично постановява, че единствено авторът има изключителното право да изпозва създаденото от него произведение, както и да иска признаване на неговото авторство върху произведението.</p> <p>Само носителят, с признато по реда на действащото в областта на интелектуалната собственост законодателство, има право върху обект на интелектуалната собственост, разполага с изключителното право да използва създаденото от него произведение/изобретение, както и да разреши на трети лица ползването му.</p>	<p>интелектуална собственост на БАН, създадени при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови или други правоотношения, както и реда за закрила и използване на обекти, интелектуална собственост върху които са придобити права по друг начин – непубликуван на сайта.</p> <p>В §3 от Преходните и заключителни разпоредби на Правилника е указано, че Правилникът за дейността на съответното самостоятелно звено регламентира организацията на дейността, свързана с регистриране, използване и закрила на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост.</p> <p>В §4 от Преходните и заключителни разпоредби на Правилника е указано, че Правилникът за вътрешния трудов ред на съответното звено регламентира правата и задълженията на страните по трудово правоотношение по повод регистриране, закрила и използване на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост, ако не противоречи на действащата нормативна уредба.</p> <p>Правилата за издателската дейност на БАН регламентират реда за публикуване на научните резултати на учените от БАН. Издателската дейност се ръководи и контролира от Експертен съвет за издателска дейност към Управителния съвет на БАН.</p> <p>Служителите са длъжни да познават правната уредба в областта на отношенията, възникващи при създаването, закрилата и изпозването на обекти на интелектуалната собственост.</p>	<p>на Института трябва да регламентира правата и задълженията на страните по трудово правоотношение по повод регистриране, закрила и използване на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост, ако не противоречи на действащата нормативна уредба.</p> <p>Трябва да се приеме Правилник за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в ИИИ при БАН, който да регламентира реда за регистриране, закрила и използване на обекти на интелектуална собственост на ИИИ при БАН, създадени при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови или други правоотношения, както и реда за закрила и използване на обекти, интелектуална собственост, върху които са придобити права по друг начин.</p> <p>Практиката – В изданията на ИИИ при БАН („Икономическа мисъл” и „Икономически изследвания”) авторските права върху публикациите са на Института. Същото се отнася и до Дискусионните материали на Института. Това трябва да се отрази в Правилника за дейността на Института.</p> <p>Трябва да се направи опис на притежаваните от звеното права на интелектуална собственост.</p>	<p>Ноември, 2015 г.</p>
--	---	--	-------------------------

32. Съавторство

Когато оценяват персонала си, институциите трябва да имат положително отношение към съавторството като към градивен подход за извършване на изследователска дейност. Следователно работодателите и/или спонсорите трябва да разработват стратегии, практики и процедури, предоставящи на изследователите, вкл. на онези, които са в началото на професионалното си развитие, необходимите рамкови условия, които да им позволят да се ползват от правото си да бъдат признати, посочени и/или цитирани в контекста на реалните им заслуги като съавтори на трудове, патенти и т.н. или да публикуват резултатите от собствената си изследователска дейност отделно от своя/ите надзорник/ци.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Съгласно императивните разпоредби на Закона за авторското право и сродните му права, носител на авторските права върху произведение на науката, литературата и изкуството е авторът на произведението. Законът определя съдържанието на авторското право, като изрично постановява, че единствено авторът има изключителното право да използва създаденото от него произведение, както и да иска признаване на неговото авторство върху произведението. Вж. ЗАПСП и Правилника за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в Българската академия на науките.	Има практика, която съответства на тази в Европейското изследователско пространство. Тя се разяснява на проявилите интерес към нея.	Научния съвет да вземе решение дали да се извършат допълнения в Правилника за дейността на Института и в Правилника за вътрешния трудов ред на Института.	Председател на Научния съвет 30.10.2015 г.

33. Преподавателска дейност

Преподавателската работа е важно средство за структуриране и разпространяване на познания и вследствие на това трябва да бъде разглеждана като ценна възможност в професионалното развитие на изследователите. Все пак преподавателските задължения не трябва да бъдат толкова много, че да пречат на изследователите, особено на онези, които са в началото на професионалното си развитие, да извършват своята изследователска дейност.

Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че възнагражденията за преподавателска работа са съответстващи и се вземат предвид в системите за преценка/оценка, и че времето, отделено от старшите членове на екипа за обучение на изследователи в ранен етап на професионалното си развитие, трябва да се смята за част от преподавателските им задължения. Трябва да се осигури подходящо обучение на лицата, занимаващи се с преподавателска дейност и подготовка на кадри, в рамките на професионалното им развитие като изследователи.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Съгласно чл. 242 от Кодекса на труда, всеки положен труд по трудово правоотношение е възмезден. Структурата и организацията на работната заплата и договарянето ѝ са регламентирани с Наредби, приети от Министерски съвет.	На институционално ниво са приети Вътрешните правила за работната заплата. В ЦО са регламентирани заплащанията за курсове.	Правилникът за вътрешния трудов ред на Института и Вътрешните правила за работната заплата могат да регламентират преподаването в докторската програма, както и допълнителното обучение на преподавателите.	Директор Адм. директор 30.10.2015 г.

34. Жалби/апели			
Работодателите и/или спонсорите на изследователите трябва да установят, в съответствие с националните правилници и регламенти, подходящи процедури, по възможност под формата на безпристрастно лице (от рода на омбудсмана), което да се занимава с жалби/апели на изследователи, вкл. онези, които касаят конфликти между надзорник/ци и изследователи в ранен етап на професионалното си развитие. Тези процедури трябва да осигуряват на всички изследователски екипи поверителна и неофициална помощ при разрешаването на конфликти, спорове и жалби, свързани с работата, с цел насърчаване на справедливото и равностойно отношение в рамките на институцията и подобряване на цялостното качество на работната среда.			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Предвид обстоятелството, че изследователите полагат своя труд по силата на сключен трудов договор, разглеждане на жалбите във връзка трудовите правоотношения са регламентирани в Кодекса на труда , който предвижда трудовите спорове да се разглеждат от съда. В националното законодателство няма предвидени и регламентирани процедури, които да осигуряват на всички изследователски екипи поверителна и неофициална помощ при разрешаване на конфликти, спорове и жалби в рамките на институцията.		Общото събрание на Института трябва прецени дали са необходими допълнения в Правилника за дейността на Института и в Правилника за вътрешния трудов ред на Института и/или избор на Контролен съвет.	Председател на Общото събрание на Института 30.10.2015 г.

35. Участие в органи, вземащи решения			
Работодателите и/или спонсорите на изследователите трябва да признават за напълно основателно и дори желателно изследователите да бъдат представявани в съответните органи за информиране, консултации и взимане на решения в институциите, за които работят, които да защитават и подкрепят техните индивидуални и колективни интереси като професионалисти, и активно да допринасят за управлението на институцията.			
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
	Членовете на Общото събрание на Академията се избират от Общите събрания на учените в постоянните научни звена. За членове се избират хабилиитирани учени на основна работа в БАН. С право на съвещателен глас в заседанията на ОС на БАН участват от всяко направление по 1 представител на асистентите и докторантите. За членове на основния състав на УС на БАН се избират асоциирани, действителни и дописни членове на Академията, които са на основна работа в нея. За членове на Научните съвети на самостоятелните звена се избират доктори на науките, хабилиитирани учени, член-кореспонденти и академици.	Не се налагат дейности за представителност, а за контрол върху избраните представители за информиране на изследователите.	Общо текущо събрание

IV. Обучение

36. Взаимоотношения с надзорниците

По време на обучението си изследователите трябва да установят организирани и систематични взаимоотношения със своя/ите надзорник/ци и представителя/ите на своя отдел/факултет, за да извлекат максимална полза от своите взаимоотношения с тях.

Това включва и съхраняване на данни за цялостния напредък на работата и откритията при изследователската дейност, получаване на обратна връзка чрез доклади и семинари, прилагане на тази обратна връзка и работа в съответствие с договорените графици, ключовите събития, постиженията и/или резултатите от изследването.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
На национално ниво не се прилагат нормативни документи в тази област.	<p>На ниво БАН е създадена подходяща структура – Научен консултативен съвет към УС на БАН. Дейността му е регламентирана с Правилник, където са посочени основните му задачи (общо 9). В тях се включват и даване на оценки на изследвателската дейност, предложения за развитие на научния състав в направление, за международно сътрудничество и т.н.</p> <p>На ниво ИИИ при БАН има добри практики, които включват приет ред за обсъждане на научните резултати на изследвателите, дискусии, семинари, отчитане и приемане на плановете задачи. Този ред е отразен в Правилника на ИИИ при БАН (чл.37-38 за докторанти); Правила за подбор, назначаване и обучение на персонала в ИИИ при БАН (параграф 4) и Етичен кодекс (гл. 2 и 3).</p>	Необходима е периодична актуализация на данните за напредъка в изследвателската дейност на Научния състав.	

37. Задължения, свързани с надзор и управление

Старшите изследователи трябва да отделят специално внимание на многоаспектната си роля на надзорници, наставници, професионални консултанти, лидери, координатори по проекти, ръководители или разпространители на научните достижения. Те трябва да изпълняват тези задачи при спазване на най-високи професионални стандарти. С оглед на ролята си на надзорници или наставници, старшите изследователи трябва да изградят позитивни и градивни взаимоотношения с изследователите, които са в ранен етап от своята кариера, за да създадат условия за ефективно предаване на познанието и за по-нататъшното им успешно професионално развитие.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
В националното законодателство няма забранителни или насърчителни предписания относно ролята на старшите изследвателите като наставници, професионални консултанти, координатори на проекти, ръководители и разпространители на научните достижения.	<p>Съгласно Етичния кодекс на БАН, неговите служители са длъжни да помагат в обучението на колегите си, да споделят своя опит с тях и да съдействат за тяхната специализация и усъвършенстване.</p> <p>Такова поведение е предписано и в Етичния кодекс на ИИИ при БАН.</p>	Не са необходими специални действия.	

38. Непрекъснато професионално развитие

Изследователите на всички етапи от своята кариера трябва да търсят начини за непрекъснато самоусъвършенстване чрез редовно осъвременяване и разширяване на своите умения и компетентност. Това може да бъде постигнато по редица начини, включващи, но без да се ограничават до, редовно обучение, семинари, конференции и обучение по електронен път.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Съгласно Кодекса на труда , Работодателят има задължението да осигури условия за поддържане и повишаване на професионалната квалификация на работниците и служителите за ефективно изпълнение на техните задължения по трудовото правоотношение в съответствие с изискванията на изпълняваната работа и бъдещото им професионално развитие.	На равнище БАН съобразяването с това предписание се проявява чрез осигуряване на условия за международно сътрудничество, обмен на научни постижения, конференции, организиране на научни форуми и дискусии между учените от различни институти. На равнище ИИИ при БАН практиките за поддържане и повишаване на професионалната квалификация включват участие на учените в национални и международни форуми, преподавателска и консултантска дейност, експертна помощ за държавни и местни управленски структури, провеждане на регулярни научни форуми, насърчаване на участието в научни дискусии и конференции.	Възможно е да се помисли за система за отчитане на реализацията на този принцип на ниво институт.	

39. Достъп до обучение и непрекъснато развитие

Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че на всички изследователи на всеки етап от професионалното им развитие, независимо от вида на техните договори, се предоставя възможност за професионално развитие и подобряване на професионалната им подготовка чрез достъп до мерки за непрекъснато развитие на уменията и компетенциите.

Тези мерки трябва да бъдат редовно оценявани с оглед на тяхната достъпност, приложимост и ефективност за подобряване на компетенциите, уменията и професионалната им подготовка.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
Кодексът на труда предвижда задължение за Работодателя в тази насока. Законът за насърчаване на научните изследвания предвижда отпускане на целеви финансови средства въз основа на конкурс (чл.24); професионално развитие на учени и изследователи (чл.22, т.11); научноизследвателска дейност и професионално развитие на млади учени, докторанти и постдокторанти (чл.23 т.4). Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 предвижда дейности за привличане на млади хора в науката чрез програмно финансиране, гарантиране на свободно движение на интелектуален капитал.	На равнище ИИИ при БАН достъпът до обучение и непрекъснато развитие се стимулира чрез действащите системи за професионално развитие, периодична атестация на Научния състав, заложен в Правилника (чл.13).	Налице е достатъчна свобода за всеки да избира и да се включва в обучение и непрекъснато развитие. Не са необходими специални други дейности.	

40. Надзор

Работодателите и/или спонсорите трябва да гарантират, че съществува ясно установено лице, към което изследователите в ранен етап от своята кариера могат да се обръщат при изпълнение на професионалните си задължения, за което трябва надлежно да ги информират. В тези разпоредби трябва ясно да се посочва, че предложените надзорници са достатъчно квалифицирани да упражняват надзор върху изследователската дейност и разполагат с необходимото време, опит, специализирани познания и ангажираност, за да окажат съответната помощ на обучаемия изследовател и да извършват необходимите процедури за оценка на напредъка и наблюдение на работата, както и да разполагат с необходимите механизми за предоставяне на обратна връзка.

Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и/или практики на институционално ниво	Действия, които трябва да се предприемат	Кой/кога
На национално ниво няма регламент в тази област.	На равнище БАН, съгласно неговия Устав, Общото събрание на учените е самостоятелно научно звено и като такова приема Правилник за дейността му. Директорът на звеното има задълженията да гарантира изпълненията на вътрешноведомствените актове. Това важи и за ИИИ при БАН.	Не са необходими специални дейности.	